

Pierwsze doświadczenia w nauczaniu dziecka z zespołem Aspergera

Jesteś nauczycielem. Właśnie się dowiedziałeś, że będziesz miał w klasie w tym roku ucznia z Zespołem Aspergera (ZA). Czeką cię zatem interesujący rok. I nie jest to bynajmniej zawoalowana sugestia byś się „zmobilizował”. Realna perspektywa jaka się przed tobą roztacza jest taka, że nauczanie dziecka z ZA to pojawienie się zarówno szeregu możliwości jak i wyzwań.

Na początek, kilka podstawowych faktów. Zespół Aspergera to neurobiologiczne zaburzenie mieszczące się w spectrum autyzmu (wśród grupy zaburzeń o stosunkowo łagodnych objawach). Jest on diagnozowany coraz częściej, a wiele dzieci dotkniętych ZA uczęszcza do normalnych szkół.

Dzieci z Zespołem Aspergera wykazują szereg symptomów i zachowań, ale przede wszystkim charakteryzują się problemami w zakresie umiejętności społecznych i komunikacyjnych. To jednak tylko połowa historii. Dzieci te charakteryzują się normalnym lub ponadprzeciętnym ilorazem inteligencji. Zespół Aspergera jest czasami opisywany jako syndrom „małego profesora”, ponieważ niejednokrotnie dzieci nim dotknięte to chodzące encyklopedie na tematy ich interesujące. I w tym właśnie tkwi jeden z największych problemów tych dzieci. Wiele z nich wygląda tak normalnie i są na tyle rozwinięte w pewnych aspektach, że ludziom trudno zrozumieć dlaczego niektóre z nich nie potrafią odczytać wyrazu twarzy nauczyciela, inne mają problemy z utrzymaniem kontaktu wzrokowego, a jeszcze inne dosłownie odczytują wyrażenia, nie zauważając ukrytych znaczeń.

Czasem trudno pojąć, dlaczego dziecko, które ma rozbudowane słownictwo i potrafi opanować „na wylot” zadany mu przez siebie materiał, zdaje się nie być w stanie przeprowadzić swobodnej rozmowy z kolegą z klasy.

Teraz dobra wiadomość. Możesz często wykorzystać te mocne strony danego dziecka by pomóc mu zmienić zachowania „odbiegające od normy” i sprawić tym samym, że wniesie ono pozytywny wkład do pracy z twoją klasą.

Kluczową sprawą dla ciebie jest znalezienie sposobów by nadchodzący rok okazał się dobrym doświadczeniem dla każdego dziecka w twojej klasie, także tego z ZA oraz, rzecz jasna, dla siebie.

Z chwilą, gdy będziesz już co nieco wiedział o ZA, rodzice danego ucznia także mogą ci pomóc w zrozumieniu jak to zaburzenie wpływa na ich dziecko. Nie prosisz ich by powiedzieli ci jak uczyć, tylko o udzielenie stosownych informacji, które mogą ci pomóc skutecznie określić sposoby motywowania i pracy z ich dzieckiem. Wraz z rodzicami możesz także współpracować w celu zidentyfikowania tych zachowań dziecka, nad którymi powinno ono popracować i zwracać następnie na nie baczną uwagę zarówno w domu jak i w szkole.

Przykładowo, wiele dzieci z ZA jest impulsywnych. Możesz pomóc uczniowi, który uwielbia czynnie uczestniczyć w lekcjach, ale ma problemy z wycuciem, kiedy powinien przestać mówić i dać innym dojść do głosu. W takim przypadku możesz wypracować pewne sygnały, znane tylko tobie, uczniowi i jego rodzicom (np. przyłożenie dłoni do podbródka, jakbyś zastanawiał się nad tym co zostało powiedziane lub też stanięcie przed ławką tego ucznia),

które będą wskazywać, że czas przestać mówić. Jeśli masz w klasie ucznia z ZA, który wyjątkowo chętnie uczestniczy w zajęciach, możesz często wywołać go jako pierwszego lub drugiego do odpowiedzi, tak aby w nadmiernym zapale do tego by wnieść swój wkład nie wstał z krzesła.

Dzieci z ZA odczuwają potrzebę „struktury” i najlepiej reagują otrzymując jasne i spójne wskazówki. W związku z tym, niektórzy nauczyciele zapisują zadania domowe na tablicy zawsze w tym samym miejscu, zapowiadają klasówki z dużym wyprzedzeniem i często przypominają klasie o terminach oddania dłuższych prac semestralnych. Takie techniki okazują się nierzadko korzystne dla całej klasy.

Jest wiele konkretnych rzeczy, które możesz zrobić, ale najważniejsze jest **twoje podejście**. Ono właśnie jest „**cudownym środkiem**”, który może pomóc całej klasie nauczyć się jednej z najważniejszych dla nas wszystkich lekcji: akceptacji innych ludzi i zgodnego z nimi współżycia.

Jeśli w swojej klasie masz dziecko z ZA, jest to znakomita okazja by pokazać pozostałym uczniom, że ludzie zmagający się z pewnymi trudnościami mają też swoje mocne strony. Przekonać ich, że można poznać kogoś wartościowego, jeśli tylko postaramy się dostrzec coś więcej niż tylko czyjeś „dziwactwa”. Że życie zyskuje na tym, że nie utrzymujemy kontaktów jedynie z ludźmi będącymi „klonami nas samych”.

Fakt bycia zdolnym uczniem może posłużyć jako swego rodzaju pomost. Mój syn cierpi na zespół Aspergera. Gdy na boisku dobierano osoby do poszczególnych drużyn, nikt nie kwapił się do tego by go wybrać. Jednak na innych zajęciach niż wychowanie fizyczne, dzieci bardzo chciały mieć Drew w swojej drużynie, ponieważ często znał prawidłowe odpowiedzi. Nie znaczy to, że każde dziecko z ZA świetnie sobie radzi z nauką, ale większość z nich ma wyjątkowe zainteresowania i swoje mocne strony.

Pierwszy sygnał dla klasy odnoszący się do tego jak traktować dziecko z ZA, często pochodzi od nauczyciela. Jeśli uczniowie wyczują, że nauczyciel jest krytyczny i brak mu cierpliwości wobec zachowań dziecka z ZA, będzie to jak zapalenie zielonego światła dla ignorowania lub dokuczania mu – zarówno w klasie jak i poza nią. Traktuj takiego ucznia z cierpliwością i szacunkiem, a pozostali przejmą to podejście. Nawet nie wiesz ile może znaczyć dla niektórych dzieci z ZA to że inne dzieci powiedzą im „Cześć”.

Jednym z kluczowych problemów, z którymi możesz się zetknąć to pomoc uczniowi z ZA opowiedzieć o zaburzeniu pozostałym uczniom. Jednak decyzja o tym, czy ujawnić ten fakt, należy do danego ucznia i jego rodziców. Jeśli zdecydują się powiedzieć o tym klasie, możesz odegrać ważną rolę w uświadomieniu, że ZA to jedna z wielu rzeczy, które sprawiają, że ludzie różnią się od siebie. Z własnego doświadczenia wiem, że inne dzieci są bardziej skłonne zinterpretować dziwne zachowania jakiegoś ucznia na jego korzyść, jeśli znają jego przyczynę.

Uczeń może sam zdecydować o tym by porozmawiać z klasą o ZA, lub też jego rodzice mogą przeprowadzić prezentację na ten temat czy też przyprorowadzić psychologa lub innego eksperta. Niektóre dzieci z ZA chcą być obecne w trakcie takich prezentacji w klasie, a inne nie.

Jeśli sam bierzesz udział w takiej prezentacji, mogę ci udzielić pewnej wskazówki. Dobrym pomysłem jest zapisanie na tablicy nazwy „Zespół Aspergera” i poprawne wymówienie tych słów. Możesz także wspomnieć, że nazwa tego zaburzenia pochodzi od nazwiska wiedeńskiego lekarza Hansa Aspergera, który zidentyfikował je ponad 50 lat temu.

Poza tym, przekonałem się, że dzieci interesuje fakt, iż Dan Aykroyd z programu Saturday Night Live wyznał w wywiadach, że cierpi na Zespół Aspergera. Ponadto, dość często pojawiają się sugestie, że ludzie tacy jak Tomasz Jefferson, Albert Einstein, Wolfgang Amadeusz Mozart i Izaak Newton byli dotknięci ZA. Chociaż nikt nie jest w stanie udowodnić, że postacie historyczne cierpiały na to zaburzenie, można śmiało stwierdzić, że udokumentowane zostały takie ich zachowania, które są charakterystyczne dla ludzi z ZA. Nie jest moim celem zasugerowanie, że każde dziecko z ZA to geniusz, ale że ludzie dotknięci tym zaburzeniem mogą posiadać szereg zdolności.

Posiadanie dziecka z Zespołem Aspergera w swojej klasie może się okazać największą okazją w twojej karierze by zmienić życie jakiegoś ucznia na lepsze. Mój syn rozpoczyna niedługo kolejny rok studiów. Zarówno ja jak i moja żona zawsze niezmiernie się cieszymy z możliwości spotkania niektórych spośród świetnych nauczycieli z jakimi miał do czynienia w trakcie swojej edukacji i opowiedzenia o tym jak miewa się nasz syn, ale przede wszystkim złożenia im podziękowań.

Dziękuję Tobie, że przeczytałeś ten artykuł i wyraziłeś zainteresowanie pomocą temu dziecku w twojej klasie, które potrzebuje „czegoś ekstra” by sobie poradzić.

Będzie o Tobie pamiętać.